

Utbildningsinspektion i Åsens skola, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–7

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av utbildningsresultaten	3
Bedömning av genomförandet	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Åsens skola den 19 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Melleruds kommun och Åsens skola, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Åsens skola intervjuades elever, personal och rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklass och årskurserna

1–7. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Åsens skola	Antal elever
Skolbarnsomsorg	26
Förskoleklass	4
Grundskola	80

Åsens skola ligger i Åsensbruk i Melleruds kommun. Skolan har tillgång till en stor kuperad skolgård och ligger på gångavstånd från Dalslands Kanal och akvedukten i Håverud. Vid skolan finns elever i förskoleklass och årskurserna 1–7 samt fritidshem. Undervisningen bedrivs i åldersblandade grupper i årskurserna 1–2, 3–4 och 5–6. Årskurs 7 är åldershomogen. En förskola finns i närheten av skolan.

Skolan är organiserad i två arbetslag, ett för skolbarnsomsorg, förskoleklass och årskurserna 1–4 samt ett för årskurserna 5–7.

Efter årskurs 7 fortsätter eleverna sin skolgång vid Rådaskolan 8–9 i Melleruds centralort.

Åsens skola byggdes 1970 och har delvis renoverats under 2006.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Åsens skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Åsens skola ger eleverna möjlighet till utveckling och lärande i den riktning som målen för skolformen föreskriver. Utifrån intervjuer med elever och föräldrar samt observationer under inspektionen kan inspektörerna konstatera att Åsens skola erbjuder en trygg miljö. Inspektörerna bedömer att eleverna har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som de behöver för att nå de nationella målen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans handlingsplan för att motverka trakasserier och kränkande behandling uppfyller inte de krav som ställs på en likabehandlingsplan (lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Elever i behov av särskilda stödåtgärder ges inte sådant stöd (4 kap. 1 § skollagen och 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolan erbjuder inte elevens val enligt författningarnas krav (2 kap. 19–20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör vidareutveckla arbetet med att för eleverna förtydliga målen för undervisningen.
- Skolan bör arbeta för att förbättra måluppfyllelsen framför allt i svenska och matematik.
- Den systematiska uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling bör vidareutvecklas och omfatta även andra ämnen än svenska, engelska och matematik.
- Eleverna bör ges ett successivt allt större inflytande över det egna lärandet
- De individuella utvecklingsplanerna bör utvecklas.
- Åtgärdsprogrammen bör förbättras.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper

Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet skall skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. När undervisningen planeras utifrån de nationella kursplanernas mål att sträva mot samt mål att uppnå ökar elevernas möjligheter att bli delaktiga i utbildningen och att förstå vilka kunskaper den skall leda till. Utifrån de klassrumsobservationer och intervjuer inspektörerna gör är intrycket att eleverna endast i liten omfattning är medvetna om målen i läroplanen och de nationella kursplanerna. Vid inspektionen ser inspektörerna inte att målen är tydliggjorda i det dagliga arbetet eller att eleverna ges möjlighet att utvärdera och reflektera över sitt lärande. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla elevernas medvetande om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot samt mål att uppnå för att utveckla de kunskapskvaliteter som uttrycks i läroplanen och för att ge eleverna en reell möjlighet att påverka undervisningen och sitt eget lärande.

Åsens skola skriver i sin arbetsplan för 2006–2007: *"Detta år fokuserar vi på KUN:s uppdrag på ämnet svenska ur ett 1–19 års perspektiv"* (KUN, kultur- och utbildningsnämnden) bland annat genom att eleverna lär sig skriva olika slags texter, lärarna förklarar nya ord och begrepp samt anpassar undervisningen efter eleverna och inte efter läromedlen. Skolan följer upp och bedömer elevernas kunskapsutveckling i ämnena svenska, engelska och matematik. De nationella ämnesproven i dessa ämnen genomförs i årskurs 5. Enligt skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2004/2005 har 16 av skolans 21 elever i årskurs 5 uppnått målen vid de nationella ämnesproven i ämnena svenska och matematik. I engelska har 13 elever uppnått målen. För läsåret 2005/2006 har 6 av skolans 10 elever i årskurs 5 uppnått målen vid de nationella ämnesproven i ämnena svenska och matematik. I engelska har 9 elever uppnått målen.

Skolan redovisar ett från föregående år förbättrat resultat i ämnesprovet i engelska för 2006. I svenska och matematik är det en mindre andel elever som når målen 2006 än föregående år. Skolan följer elevernas kunskapsutveckling i dessa ämnen. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att förbättra måluppfyllelsen framför allt i svenska och matematik.

I skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2005/2006 finns en kortfattad redovisning över uppnådda resultat även i andra ämnen än svenska, matematik och engelska. Skolan bedömer måluppfyllelsen som god. Hur man kommit fram till bedömningen redovisas inte. I arbetsplanen för läsåret 2006/2007 skriver skolan dock: *"Vi använder LUS schema (Läsutvecklingsschema) för att kontrollera läsutvecklingen. Diagnostiska prov och övriga prov görs i samtliga klasser inom flertalet ämnen."* Inspektörerna bedömer att den systematiska uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling bör vidareutvecklas och omfatta även andra ämnen än svenska, engelska och matematik.

Normer och värden

Föräldrar och elever uttrycker i samtal och intervjuer att de uppfattar Åsens skola som en trygg miljö. Eleverna önskar att de vuxna skulle "säga till lite mer". Skolan arbetar aktivt för att eleverna skall känna sig trygga och ta väl hand om varandra. Enligt kvalitetsredovisningen har skolan arbetat med bland annat värderingsövningar och med att vårda språket. Skolan bedömer att *"Språk, hyfs och relativ artighet är bra hos de flesta elever. Likaså att visa hänsyn och respekt för varandras olikheter. Allt detta syns tydligt på raster och vid fria aktiviteter"*. När det gäller *"att bemöta flickor och pojkar individuellt men likvärdigt"* har skolan *"liksom det övriga samhället lång väg kvar att gå"*. Inspektörerna bedömer att arbetet med normer och värden pågår på skolan.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Skolan skall enligt läroplanen utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former, vilket även innefattar träning i formella demokratiska arbetsformer. Grundskoleförordningen anger att eleverna skall ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor av gemensamt intresse för eleverna. I Åsens skolas arbetsplan anges att skolans mål är *"att ha en väl fungerande elevmedverkan där elever och personal tillsammans tar ansvar inom skolans alla områden"* samt *"att öka elevers inflytande över sitt lärande"*. I Åsens skola får eleverna denna träning då de deltar i klassråd och elevråd. Klassråd och elevråd har tid varannan vecka på tid för skolans val. Eleverna deltar också i matråd och skolgårdsgrupp. Eleverna uppger att de har möjlighet att påverka t.ex. inköp av lek- och rastredskap och andra mer praktiska saker. På skolan finns trivselregler framtagna av personal och elever. Inspektörerna bedömer att elevernas formella inflytande är bra på Åsens skola.

Enligt intentionerna i läroplanen skall elevernas möjlighet till inflytande utvecklas så att eleverna i högre grad, och efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande. Undervisningen skall bedrivas så att alla elever, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Elever uppger vid intervju att de har planeringsbok som används för att planera arbetspass och för veckoplanering. Inspektörerna ser dock få exempel på undervisning där eleverna har möjlighet att ha inflytande över och ta ansvar för sitt lärande. Vid de lektioner som inspektörerna besöker arbetar eleverna i flera fall med likadana uppgifter. Inspektörerna bedömer att eleverna bör ges ett större inflytande över det egna lärandet.

Skolverket vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling. Skolan har vid inspektionstillfället en handlingsplan för att motverka trakasserier och kränkande behandling. Handlingsplanen omfattar inte alla former av kränkande behandling, d.v.s. diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som inte har samband med diskrimineringsgrunderna s.k. annan kränkande behandling. Planen utgår ifrån det snävare begreppet mobbning. Planen saknar vidare en översikt över de insatser som behövs för att främja likabehandling samt för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Vilka av insatserna som avser att påbörjas och genomföras under det kommande året samt vuxen - elevperspektivet saknas likaså. Handlingsplanen kan inte anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som den nya lagen kräver. Inspektörerna bedömer att skolan saknar en lika-behandlingsplan.

Organisation och arbetssätt

Skolans personal och elever är organiserade i två arbetslag: F–4 inklusive skolbarnsomsorg och 5–7.

Elevhälsan leds av rektorn. Någon specialpedagog finns inte på skolan. I elevvårdskonferensen ingår rektorn, skolsköterska, resurslärare, klasslärare och vid behov kommunens gemensamma skolpsykolog. Personalen och rektorn uppger att inte alla elever i behov av särskilt stöd får detta. Inspektörerna bedömer att alla elever i behov av särskilt stöd inte får detta.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Någon systematisk uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik redovisas inte. En sådan uppföljning är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att

kunna bedöma när stödinsatser behöver sättas in. Uppföljningen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Vid utvecklingssamtalet skall läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Se vidare Skolverkets Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner, SKOLFS 2006:10.

Utvecklingssamtalet skall enligt grundskoleförordningen ge information om och göra elevens utveckling och lärande synligt i relation till såväl läroplanens övergripande mål som mål att uppnå och mål att sträva mot i de olika ämnens kursplaner. Eleven och vårdnadshavaren skall ha fått sådan information och möjlighet att förbereda sig att de kan ta aktiv del i utvecklingssamtalet. På Åsens skola genomförs utvecklingssamtal minst en gång per termin för alla elever enligt samstämmiga uppgifter vid intervjuer. Inspektörerna får dock en blandad bild av innehållet i utvecklingssamtalen. Inspektörerna får uppfattningen att elevernas kunskapsutveckling inte alltid ställs i relation till de kunskapsmål som skall uppnås. Enligt personalen har alla elever en individuell utvecklingsplan. I planen finns mål som eleven, vårdnadshavaren respektive läraren anser att eleven skall arbeta mot fram till nästa utvecklingssamtal. Elevernas mål i de individuella utvecklingsplaner som inspektörerna får ta del av saknar ibland koppling till de nationella målen. Inspektörerna konstaterar att eleven och hemmet tar ett stort ansvar för måluppfyllelsen i de planer som inspektörerna får ta del av. Inspektörerna bedömer att arbetet med att utveckla elevernas individuella utvecklingsplaner bör fortsätta.

En individuell utvecklingsplan ersätter inte ett åtgärdsprogram. För de elever som riskerar att inte nå de mål som skall ha uppnåtts i slutet av årskurs 5 och årskurs 9 skall behovet av stöd utredas och ett åtgärdsprogram upprättas. I åtgärdsprogrammet skall beskrivas vilka insatser som skall göras. Det är viktigt att insatserna utgår från en kartläggning och analys av elevens hela skolsituation. Vidtagna åtgärder skall följas upp fortlöpande och utvärderas. Inspektörerna, som har tagit del av ett antal åtgärdsprogram på Åsens skola, bedömer att arbetet med att utveckla åtgärdsprogrammen bör förbättras.

Kvalitetssäkring och ledning

För år 2005 har skolan upprättat en kvalitetsredovisning, som arbetats fram av all skolpersonal och rektorn. Det är svårt för inspektörerna att avgöra om den tjänar som ett redskap för att förbättra verksamheten. Inspektörerna vill påpeka att det fr.o.m. den 15 augusti 2005 finns krav på att kvalitetsredovisningen skall utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Även elevernas vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. Enligt inspektörernas bedömning uppfyller kvalitetsredovisningen författningarnas krav.

I skollag och läroplan framhålls att rektorn skall ha pedagogisk insikt liksom att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten når de nationella målen. Rektorn för Åsens skola har mångårig pedagogisk erfarenhet som lärare, men inte så lång skolledarerfarenhet. Rektorn har inte genomgått den statliga rektorsutbildningen. Enligt samstämmiga uppgifter från de intervjuade

grupperna är rektorn väl känd och väl förtrogen med den dagliga verksamheten. Enligt personalen sker p.g.a. tidsbrist få pedagogiska samtal på skolan, vilket bidrar till att skolutvecklingstakten fördröjs.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Vid Åsens skola kan eleverna fr.o.m. årskurs 4 välja tre ämnen plus läxhjälp i samtliga ämnen. Läxhjälp innebär att eleven ges möjlighet att arbeta med sina hemuppgifter. Inspektörerna bedömer att läxhjälp inte kan anses utgöra elevens val.

Enligt lärare och elever är det svårt att bedriva NO-undervisning på skolan eftersom det saknas NO-lokal och adekvat utrustning. Av ämnena i ämnesgruppen är det mest biologiundervisning som kan bedrivas. Övriga ämnen får eleverna mer undervisning i fr.o.m. årskurs 8 på Rådaskolan.

Med något undantag har alla lärare vid skolan lärarutbildning. Några av lärarna undervisar även i ämnen de inte har utbildning för enligt uppgift från rektorn.

Modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmålet har under tidigare läsår inte bedrivits i kommunen, men enligt aktuell information görs hösten 2006 en kartläggning av behovet av undervisning i modersmål. Modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmålet förekommer dock inte i kommunen vid inspektionstillfället. Vid skolan ges undervisning i svenska som andraspråk som stöd utanför klassens ram och med färre timmar än i ämnet svenska. Svenska som andraspråk har en egen kursplan och skall ges som ett eget ämne med samma antal timmar som ämnet svenska för de elever som bedöms behöva det.

Inspektörernas bedömning är att eleverna har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning och för att nå de nationella målen. Skolans tillgång till datorutrustning är begränsad, men enligt rektorn kommer man relativt snabbt ut på nätet. Skolan har ett välutrustat och väl utnyttjat bibliotek.

Skolans lokaler är rymliga i förhållande till elevgruppernas storlek.

Fritidshemmet är integrerat både i skolbyggnaden och i skolverksamheten. Inspektörerna bedömer att verksamheterna har ett tätt samarbete.

Datum	Ort
2007-03-21	Göteborg

Birgit Persson
Sonja Henriksson